

2009. július 20.

VIII. évfolyam 7.szám.

nyitó oldal
impresszum
beküldési feltételek
költés hozzájárulás
kapcsolat

Tartalom

próza, versek

Baka István: Ingemet varrják
Balázs Gyula: Impresszió
Bányai Tamás: Nyugodt vidék
Baranyi Ferenc: Hozzájuk menni
Bárdos László:
Egy tériszony kezdő léptei
Bittner János: Éjszaka
Bodó Csiba Gizella:
Esti visszapillantó
Demeter Zsolt:
Apró játékok, születésnapomra
G. Ferenczy Hanna: Évek
Fetykó Judit: Zápor
Horváth-Hoitsy Edit :
A narancssárga mellényesek
Jahoda Sándor: Nyári vihar
Jeney András: Abda
Kamarás Klára: Ő nem papucs
Kaskötő István: Az öreg Joe és az ideális szomszédasszony esete
Köves József: Vad madár
Lelkes Miklós: Kongó fejek
Millei Ilona: Z.T.-nek
Németh Tibor: Hazám földjén
Nógrádi Gábor:
Gyűlöljetek! Bár félelem vacogtat
Pacsika Emília: Torkolat
Pápay Aranka: András bácsi
Petőcz András: Zárójelvers Op. 89
Péter Erika: Fiamnak
Sárközi László:
Szemközt az örökléttel
Vihar Béla: Az ajtóban

elfeledettek

Kún József
A szent tűz
A tudós
Bal Blanc
Elmúlt szerelmek

Véghe Sándor
A keletkezés

Mi szeretnék lenni?
Az útszélén árnyat adó fa,
alatta fáradt vándor, és egy tarisznya.
Vagy lehetnék
ágain a levél, hallgatva,
hogy közöttünk a szél miként zenél.
Még inkább lennék fészeklakó
fióka, ki tátott szájjal
csipogja kérelmét.
Vagy fáradhatatlanul lebbenő
szülőmadár,
ki fészkébe éppen hazatér.

Lennék titok a fa tetején,
mely a világló háttér előtt
karmolja énjét a valóságba.
Vagy lennék gyökér, kitárt
karjaimmal tartva az eget,
imádkozva a fényért,
addig míg lehet.

Mi szeretnék lenni?
Keréknyom, mely a homokban
hosszú csíkján illan tova.
A vándor maga,
görbe hát meg egy faderék,
nézi: miféle térkép ez, ahogy
csüngő kezekkel simítja kergét.

Örök kérdező lennék.
A fogva tartott máról faggatnám
öreg barátom, mielőtt rám dőlné
az idő. Csak egy fa lennék
azért, hogy árnyékában
újraéledjen az ismeretlen jövő.

Mégis, mi szeretnék lenni?
Egy ember, akinek az életben

Könyvajánló

A MERCATOR STÚDIÓ

kiadásában megjelent
e-könyvek innen is
nyithatók

Bányai Tamás: Csikánó
Bittner János: Rohanj!

Fetykó Judit:

A kapun túl

Fetykó Judit:

Az ablakvitéz

Fetykó Judit:

Epreskert

Fetykó Judit:

Hársfanyereg

G. Ferenczy Hanna:

A kereszt árnyékában

G. Ferenczy Hanna:

Túl a netovábbon

Kamarás Klára:

Álmok útján

Kamarás Klára:

Letenyei fák

Kaskötő István:

Számadás

Kárpáti Tibor:

Csillagzäpor

Sárközi László: Csikágó

Sárközi László:

Hellén szerenád

Pápay Aranka:

Örvények felett

Várad József:

A próbára tett táltos

Verzár Éva:

Tüzet viszek...

Kamarás Klára:

Anica

Kamarás Klára:

Arcok a múltból

Lelkes Miklós:

Én már a nyárba vágyom
át...

Ajánlott Honlapok

Kék hegyek
Kovácsok
Magányos sétán
Ofir
Végzet
Venezia

klasszikusaink

Móra Ferenc

A gyevi törvény
A palotai varga
A páprádi rab
András megcsalódik
Hannibál feltámadása
Hogy tanultam meg írni
Igazmondó Csűr Istók
Kertem alján
Küsmöndi felkarolja a hazát
Sétálni megy Panka

Dvorak

Chello Concerto.

2. tétel.

Royal Philharmonic Orchestra
Sir Adrian Boult vezényel
Mstislav Rostopovich
chello

egy pillanatra
ottmaradt a nyoma.

Szeged. 2009. május 19.

Rudnay Gyula: Menekülő asszony

Baka István Alapítvány
BARÁTOK VERSLISTA
Irodalom. Művészet
Digitális Irodalmi
Akadémia
Hetedhéthatár
Irodalmi Rádió
Kristály
Magyar Elektronikus
Könyvtár
Mercátor Stúdió
Elektronikus Könyvkiadó
Papiruszportál
Tiszatáj
Vadalma

Munkatársaink Honlapjai

Andrassew Iván
Balázs Gyula
Csiki András
Kamarás Klára
Kaskötő István
Köves József
Nógrádi Gábor
Petőcz András
Péter Erika
Polgár András
T.Agoston László
Váradi József
Végh Sándor
Verzár Éva

próza, versek

Szerkesztő, próza: Kaskötő István
Szerkesztő, versek: Kamarás Klára

Petőcz András
Zárójelvers op. 89.

- ((*Az árnyék. Szemem sarkából látom, hogy ott, igen, ott van, ott lapul, az üvegajtó mögött, igen, ott, mozog, aztán, mire odanézek, már tűnik el. Játszik velem.*
- 4 Tudom, hogy ott van, mégis, mire odafordítom a fejem, másodperc töredéke az egész, mondom, mire odafordítom a fejem, már nincs, már nem létezik az az árnyék. Másodperc töredéke az egész, de nem tudom megpillantani. Ott,
- 8 ott mozdul megint, kapom a fejem, pillantok oda, hiába, ő a gyorsabb. Pedig tudom, hogy ott volt. Nem gondolom örülnék magam, aki kapkodja a fejét, csak úgy, feleslegesen.
- 11 Tudom, hogy ott mozog az árnyék, a fal mellett oson el,

Hoitsy Horváth Edith
A NARANCSSÁRGA MELLÉNYESEK

Szemét népség ! Társadalom mocsokja !
Vinnének már toloncba ! – Ítélt a vastagult közöny – a jólét páncélja mögül, s utálatát felgurgulázva lábuk elé köpi, majd cicomás, finnyás lelkét viszi tovább, és nem látja meg – hogy is látná ! – a narancssárga, a messziről rikoltó mellényből kisikoltó, a végleges nyomort. A seprős emberkéek csak mennek, gyűjtve a város sokféle mocskát, s merre járnak: a járda, úttest és a parkok háta

lapul, mint aki fél, sunyít az az árnyék, sok millió dadogás benne, ott, sűrű szövetében.

14 Az árnyék sűrűségében meglapul valami, ismeretlen ---))

Nógrádi Gábor

GYŰLÖLJETEK! BÁR FÉLELEM VACOGTAT:

csillagokat az űr lehelete,
szétfröccsent ködök bűzével tele,
s kövek suhogva zúgnak utca hosszát.
Agg szellem és rút anyag összefognak,
koccan csontomban perc a percre le,
gyomor, tüdő, szív döbben, küzdene,
fortyog az agy, a lélek meg hajolgat.
Gyűlölnék! Jaj, csak vissza-, visszabújni...!
Gyilkolni készen gondolat rivall!
Majd hívlak, hogy benned békét hazudni
bírnak a vérnek hullámaival,
s kinyílik, ah, mi kell, a lágyabb ének,
míg elalszom. És reggel újra félek.
(1969)

**Millei Ilona
Z. T.-nek**

Nincs félelem?
Szmog-ízítésű telünk
csordultig tölti pofánkat,
ködből gyúrt gombócot nyelünk.

Nincs félelem?
Gomolygó füst a vásznunk,
ég-kéknek kívánja szemünk;
szürke festmények előtt hajbókolunk.

Nincs félelem?
A semmit öleli éjjel kitért karunk,
hazug szavakkal szerelmet hirdetünk;
sárból gyúrt gólemek vagyunk.

Nincs félelem?
Néha, hitelbe lelket kapunk:
- Ki nehezen gyarapszik, fősvény marad -
Kölcsön-illúziókért eladjuk saját magunk.
Nincs félelem?

fellélegzik, megszabadulván
a szégyenletes cifraságtól.
Arcukat mások szennye színezi, s eleszi
magát zsigereikbe is – kimoshatatlanul.
Torkuk kiszáradt a vegyes, napi
méreg-adagtól, leöblítik hát
a talponállók „üdítőivel”,
közben fájdalmuk perselyét egymás elé
kiöntik... Este, - hogyha szerencsájük vagyon -,
szikkadt testük a közszállókban várja
a foltos ágy -, ha nincs, az
aluljárók sarkai, s zugok a nagy,
gőgös hidak alatt. Pedig: „közhivatalnokok”,
s korrumpált „előjáróinknál”
százszor tisztábbak – így ám, uraim!
Ó, barátaim, hogyha mi köztisztasági
vállalásunk, akár csak ily
eredményesen végezhetnénk, tisztulnának
a rövidlátás, az ostoba gőg
dioptriái – akár járdákról a mocsok -,
a társadalmi ájer is, és szippanthatnánk
jó nagyot, kiszellőztetvén
porlepte tüdönket...
Am mi – akár e „csőcselék”, egymás elé
tárjuk bánattarisznyánk, kis szütyőit
a csalódásnak, s esélytelenségünknek bugyrait.
Mi is – félretett seprők -, öblögetjük
torkunk a szavak édes-kaparós, és olykor
keserű, sűrű levélvel – s gyomrunk időnként
háborog... Kinek is kellünk, álmatag, lapos
zsebű fajankók, s minek is ? Kit érdekel,
hogy elrepít bár olykor a rímek mákonya,
azért mi – várunk. Örök készenlétben,
igazi küldetésünk egy percre sem feledve...

**Kamarás Klára
Ő nem papucs...**

(Részlet a Pepita füzetek című regényből)

Beszélgetés egy kiskocsmában egy pohár sör mellett.
Cigányzene. Aztán séta a belvárosban. A Király utca
fényes kirakatai. Egy darabig ez volt a szombatester
program. A megbeszélő azonban lassan elapadt és
Józsi unatkozott. Csak nagyritkán akadt ismerős az
utunkba, ha mégis, akkor azonnal megváltozott. Újra
elmondhatta a régi vicceket, és a háborús élményeit is,
amikről én már régen tudtam, hogy csak a fantázia
szüleményei. Ilyen esti sétán akadtunk össze Benczel
Pannival, akivel egy padban ültem annakidején a
polgáriban. Alaposan megváltozott. Szőkítette a haját és
elegáns ruhája volt. Lám csak, a szürke, kis polgárista
egérből magabiztos nő lett! Olyan jól éreztük magunkat
vele, hogy azonnal meg is hívtam egy vasárnapi ebédre.

Rudnay Gyula
festőművész

Jeney András
Abda

Abda
– abrakadabra –,
hideg csövét a
tarkóra tartva,
öklét emelve jó a vég.

Kezét egy percre mégis visszafogja,
– pedig, ugyan ki verné dobra? –,
most van még tán idő
pár kósza sorra,
néhány levélre,
ritmusra, versre,
titokba rejtve;
hogyan egyszer – ha kiássák –,
zsebében megtalálják,
s holtába' majd lehessen: újra ő.

Vers és levél –
másnak címezve,
ám néked sír ma is
rongyos papírra írt
minden keresztje.

Bár írna még! –
sámán rikoltja
– abrakadabra –;
de már hiába,
hiába mágia,
döntött a pisztoly:
út vége – Abda...

Abda
– abrakadabra –,
valaki lelke,

Baranyi Ferenc
HOZZÁJUK MENNI

Oly könnyű volt az est és oly nehéz most
a lélek bennünk. Szinte süllyed, érzem,
akárha fennen berregő borúval
repülőgép szállana könnyű szélben...
Emlékszem még: a kert mögött, a tarlón
kicsinyeit szólítva réce kószált,
megmotozván az abrak-törmeléket,
amit hántáskor otthagyt a jószág,
a frissenvágott széna illatától
dalos mámorba bódultak a tücskök,
a kakukfű-borított árokparton
cigánybandájuk sürgölődve nyüzsgött,
a szundikáló, messzi gulyarétről
parasztszekéren érkezett az este,
vacka felé cihelődött a nap már,
a dombok mögé fáradtan hevert le,
és Bokros bácsi lassú mozdulattal
pára-homályos poharakba töltött,
komoly szóval nemesre szégyenített,
hogyan az ég alja is belevöröslött.
Hozzájuk kéne menni. Évek óta
a törpe gondok mákonyában élek,
zsúfoltságában tetszelgő világom
benépesítik "fontos" semmiségek,
már évek óta ócska kis pribékek
lényegtelen ütésein borongok,
vagy vélt barátok vállveregetése
miatt vagyok - túlzottan szinte - boldog,
már úgy vagyok, mint pille-nők körében
magát fölös fölényrel kellett hím,
miközben szégyenítő szél süvölt át
üres szívem kietlen jégmezőin,
hozzájuk kéne menni, teljes esték
nehéz csöndjében asztalukhoz ülni,

s ki lelke rajta?

Kaskötő István
**Az öreg Joe és az ideális
szomszédasszony esete.**

Az öreg ült az árnyékban Wilson garázsa előtt. Na, nem éppen ült, Joe kedvenc nyugalmi állapota valahol a vízszintesen fekvő és a félig vertikális között volt. Hosszan kinyújtott lábai bokában keresztezve, feneke a szék szélén, éppen csak kellő mértékben alátámasztva, kezeit a hasán tartja összekulcsolva, áll a mellkasán nyugszik és éber szemeit a szemüveg kerete fölött a szomszédján, Dan Wilsonon tartja.

Dan térdelve, alkalmanként négykézláb araszolva a kocsija kerekeit fényezi, már több mint másfél órája.

- Miért nem hagyja már abba! Olyan fényes az, hogy a nap is seggre esik rajta.

Wilson csak fényez, időnként rálehel a krómozott kerékre, majd türelmetlenül rászól az öregre.

- Mondja Joe... nincs magának valami fontos tennivalója otthon?

- Nincs.

- Akkor miért nem talál valami hobbit magának.

- Van nekem hobbit... magát piszkálni. Kell ennél jobb szórakozás?

Bárdos László
Egy tériszony kezdő léptei
– egy Előhang nyomában –

És (ha) te magad, újra? Lemondva róluk, mindenféle jegyzék és szabályzat helyettesítő rendszereiről – hol példamondat-sokaság terem, mintha téged, csak téged képviselne. Megannyi névmás: de te hol, hol a te igazi neved?

– Tetőn indul meg második személyed –

Bizonytalan járás, vonalazott lapok iróniáján: ezért, ezekért a léptekért – biztosan, későn is érdemes megküzdened.

Viszonyítatlan villanások:
a számtalan jegyzék, szabályzat immáron csak emlék, a példamondat is csak nyomvonal

s gonddal göröngyös, földkemény szavuktól bátran telis-telire részegülni, olyan gondokkal gazdagodni náluk, mikért méltó a töprengés, a mérég, s olyan hitet kérni útravalóul mi kényszerít, hogy csak lobogva éljek, hozzájuk kéne menni, visszakapni mindazt, amivel egykor elbocsátott a falvak népe, rám is bízva gondját, hogy tisztességgel adjak róla számot.

Fetykó Judit
Zápor

Tombol, esik, ömlik, már szakad, a felhő a földig ér.

Patakunk vize sárosan szalad, a hegyről tölti sok-sok ér.

Szürkésfehér felhőcsapattól takart az égész város, a fel-felvillanó villámlo haragtól csak pár pillanat világos.

Nyögnek a fák a széltől, zörög a tető, cserép repül, félelmetes ez innen is bentről, víz mindenütt körös-körül.

Lassan tisztul az esti ég, villámlik, távolodva, messze, fekete felhők rohannak szét, s eljön az éjszaka csendje.

Köves József
A vad madár

Házunkon egy kicsiny balkon, szemem megakadt egy falkón: ráröpült a könnyöklőre, ürgét nyúzott delelőre. Gonosz szemmel nézett körbe, karma hegyes, csőre görbe. Vártuk, hátha elrepülne, De csak lesett minket ülve.

Sötét tollát felborzolva Emésztett a gonosz gyomra. Nem száll el, hiába lessük,

frissen fakadt eszméd mögött? alatt?
Suhan földön, húzódik levegőben.
Elhúzódó töredék-tömkeleg
készülő mondatod is.

Ha későn, ha senkinek,
akkor is: mondd. Írjad, talán
ha megköt a papíron, ha maga
is sorolható váz lesz, példaszó,
példamondat, kiválik
rajta, belőle valami, afféle
összetéveszthetetlen. Csak miként
egy gyermekkori délután. Sem reggel
mögötte, sem este utána.
Fölfedezés, úgy, mint a tűz, a hó,
a víz, a száj. Az önmarcangolás. A szél.
A meghatódás. S még egy és más.

Ha neved mása megképződik a
papíron, levegőben – rendszerektől
elszakadva, elhagyottan. S amíg,
amerre
húzódik el töredéked, csonkán
maga maradhat neved is – senkié,
senkinek. Írjad, hátha kiválhat
egy gyermekkori délutánból.

Rudnay Gyula: Babonyi utca

Németh Tibor
HAZÁM FÖLDJÉN

Amerre járok szomszédolni ment a világ,
töretlen földön, gazok között bujkál a szél,
hitet vesztett emberek fekszenek színtelen
fellegek alatt.

Amerre járok, nekem szántja lelkét a föld.
Dohos és szájszagú lett minden zug és üreg,
de távoli, ledér virágillat sompolyog
s kéri vágyamat.

Amerre járok, ez az én elvadult hazám.

Támad, hogyha hessegetjük.
Hess madár - hiába kérem,
Ő csak ül ott, rém sötétén.

Ha a sólyom elrepülne,
Én bús szívem felderülne.
(2009)

Péter Erika
Fiamnak

Tébolyult, talajtalan világban,
hol repedezett, s kiégett a föld,
fiamnak ingatag nemzedéke,
vedd végre észre
a sár alatt a friss füvet,
a fákon szunnyadó rügyet,
a földben bűvő magvakat,
hálót szövő pókokat,
méheket, hangyákat,
fészket rakó gólyákat,
a folyton csipogó verebeket,
a játszani akaró gyerekeket,
a gazdát kereső kutyákat,
s a fiukat féltő anyákat!

Bittner János
ÉJSZAKA

Az álomtündér fátyolszárnya lebben.
Remegni kezd az éberlét tava.
Sötét van, a fenyőgerenda reccsen.
Egy hangra felriadtam éjszaka.
És néztelek, akár a mindenséget:
a boldogság sugárzott arcodon.
Egyszerre láttam rajtad minden évet.
Mellettem ült a múlt az ágyamon.
Polgári létünk fásult ritmusát
őrizzük, óvjuk: meg ne törje semmi!
Magunkon hordjuk, mint egy rossz ruhát.
Hozzánk tapadt, már nem lehet levenni.
Pedig több kéne. Ezt az éjszakát
jó lenne mindörökre elfeledni.

Ismerem régen agyagát, minden kis követ,
velem sír minden domb, hegy és minden régi hant
őrzi múltamat.

Vihar Béla
Az ajtóban

Az ajtóban búcsúzóra,
áll apóka meg anyóka.
A távolba integetnek,
hosszú útra megy a gyermek.

Hová, merre? – Csak előre,
ismeretlen jövődőbe.
Hátrapillant, egyszer, kétszer?
Kendőt lenget a kezével?

Harmadszor, ha visszanézne,
már hiába keresgélne:
nincsen többé az ajtóba'
sem apóka, sem anyóka.

Bodó Csiba Gizella
Esti visszapillantó

Valami elmúlt,
valami nem várt,
valami félút,
valami elszállt.
Utána néztem,
szemem homályba,
veszett a testem
bogarak rágta
faládikába.
Ismert enyészet,
ismerni véltem,
kicsi részt kaptam
a tört egészben.
Elixír töltve
apró fiolába,
életet kiinni
most kell:
e világba!

Pacsika Emília
TORKOLAT

"Ugyanabba a folyóba nem léphetsz kétszer."
A patak nem tartja számon lábnyomod.
Az ér az óceánban sós vízzé válik,
a dagályt figyelve mégis reménykedsz,
hátha emlékeznek rád ott is a habok.

Bányai Tamás
Nyugodt vidék

Szünet volt, meleg nyár, és túl voltak az érettségi
vizsgákon. Gábor hívta őt, menjen vele Szigetmonostorra.
Hétvégére, mondta, jönnek még hatan, köztük három lány
is, de ők ketten előre mehetnének. Három nappal
korábban. Pihenni egy kicsit, így mondta, a kimerítő
vizsgák után.

Ádám elhúzta a száját.

- Mi van ott Monostoron? – kérdezte.

Gábor vállat vont.

- Igazából semmi. Nagy csend és nyugalom. Éppen ez
a frankó benne. Aztán hétvégén, amikor megjönnek a
többiek, felvidítjuk a környéket.

- És addig?

- Mit addig?

- Addig mit csinálunk?

- Döglünk a napon, úszkálunk a Dunában, pecázunk,
élvezzük a semmittevést.

Hagyta magát rábeszélni. Barátnője leutazott a
nagyszüleihez, Pesten is csak ódöngene céltalanul.

G. Ferenczy Hanna
ÉVEK

Halkan, csendesen múlnak a percek
nesztelen suhannak az órák
nappalok úzik az éjjeleket
idő a sorsot a végzeteket
szövik a Párkák a lét fonalát -
a szálak gyöngék és erősek
gomolyognak egy tömkelegben
s a feneketlen nagy mederben
már dübörögve futnak az évek...

Demeter Zsolt
Apró játékok, születésnapomra

Ma töltöttem be az 51.-et.
Sok minden történt.
Apró játékaim a "volt"- e. Mondjuk rá.
51 múltam.
Lassan ebben a komoly "van"-ban!
Felnőttem. Rakat könyvet kaptam.
Ki volt az a hülye, aki kukába dobta olvasatlan?
S most, kire szavazzak?
Ja, 51 vagyok.
Apró játékok mindig "lesz"-nek.

Lelkes Miklós
KONGÓ FEJEK

Kongó fejek...Bár az igazi Kongó még nincsen itt, - de ez vigasz talán?
Kívül üres lét és belül üres lét.
Maszlag a mindennapok asztalán.

Értelmet tenni kiürült fejekbe
Isten kell, - isteneknél konokabb,
de annak több esze van: miért jönne?
Magukra hagyja a bolondokat.

A Hatalom üres fejeken kongat
másnak parancsot. A történelem
tőréen a színt oly színtelen közönnel
fel-felmutatja: nézd, a vér ilyen!

Ahol élek: új régi fejek kongnak,
s - finoman szólva - nem túl bölcs a nép.
Fejek ürülnek mindent elfelejtőn.
Alzheimer-kórral megáldott vidék.

Olykor mégis írom a "hogysmíntvoltat",
vagy szemekbe néz egy intő mese.
Kongó fejektől is közelebb Kongó, -
s mennyi kéz, mennyi lélek fekete!

Baka István
Ingemet varrják

A zivatar ezernyi tűje
kihímezi a réteket.

Jahoda Sándor
Nyári vihar

tomboló
bikák
villámló
tekintetű
öklelő
fellegek
mint
pallos-átszelte
roppant
hasfal
omlanak
alá
a
felhők
terhei
a
házakon
harciasan
dobol
a
záporoső
én
mégis

azt
mondom
vámpirom
Te
Csüggedés
hasztalan
szívod
a
fogad
ha
előntesz
levetlek
mint
egy
bepiszkolódott
inget
s
a
próféták
hitével
várom
a
szivárványt

Sárközi László
Szemközt az örökléttel

Huszonkilenc évem nem több: szédült játék;
ma ékes vagyok – holnap tán éktelen,
végtelen örvénybe hull jó és rossz szándék.

Életem: mint álom – tűnik a sohába,
a sírnak súlyát felfogni képtelen
s a kő illatát sem érzi a mohában.

Bármit építenék, hiába, mert légvár
s porlepte ajak mi a múltból dörög;
mert múló még tán az is, ami örök:
hamuvá lesz egyszer a csillogó gyémánt.

Fényem alkonyán, éjemnek reggelén
megvendégelsz egyszer sötét örökzölddel
Pandora; szelencéd nyitott örökkön, mert
fáj a fény és dideregve megyek én.

Kinek készítik e palástot -
elhagyja Isten az eget?

Vagy sebet ütnek, s nemsokára
ezer pipacsból vérzik el
a táj? Ki öleti virágba
viharak sortüzeivel?

Tű szaporáz - ingemet varrják;
golyó kopog - gyilkoltatom.
De csontjaimnál is fehérebb
esők mosdatta holnapom.

Pápay Aranka
András bácsi Pesten

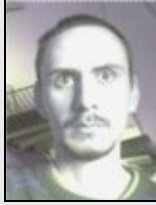
Amikor a gazda még gazda volt - a 25 holdas meg
méginkább -, a jólvégzett munka után kiülhetett pipázni a
veranda hűvösébe, hogy kifaggassa fővárosba szakadt ifjú
falubelijét.

- Na, aztán mi újság abba' a nagyfaluba'?

András bácsi a bodorodó füst mögött hunyorogva
hallgatta, pozsgás arcán huncut mosollyal jegyezte meg:

- Apád is nagy pernahajder vót, látom, te még nála is
nagyobbakat tucc lódítani. Egyszer végire járok én ennek a
sok zagyvaságnak.

Heti kétszer házhoz járt a borbély, akivel mindig
megtárgyalta a világ folyását, mert az mégiscsak többet
látott belőle, hozta is folyamatosan a friss híreket. Hát a
következő reggeli borotváláskor előrukkolt nagy ötletével.

Balázs Gyula
Impresszió

Ámulva festem az alkony színeit.
Lassan a tudattalanba hull a Nap.
De még a horizont korall-díszzeit
Körbefogja egy szétfolyó pillanat.
S ábrándokba merülve alig látom
A perc-óceán szeszélye merre vitt.
S „Evoé” – köszöntöm – túl e látomáson –
A virágokat: színek papjait.
S hol a fényes sávok már tovatűnnek,
Az esthajnal libeg aranyalmaként.
Lassan az ábrándok is elmerülnek
S fátyolosan a hold hinti szét a fényt...

Rudnay Gyula: Nagybátori utca

elfeledettek

Szerkesztő: Fetykó Judit

Egyetlen művészet sem csupán a nagyokból táplálkozik. Ők sem nőhetnének meg a kisebbek nélkül, az irodalomtörténet
folyamatoságát ezek az utóbb kevésbé ismert vagy elismert szerzők tartják fenn.

Közülük válogatunk, hogy kiemeljük őket a feledésből. Legalább a tudat, tudatunk következő „kihagyásáig”.

Dr. Bárdos László

irodalomtörténész

1873-1912

Kún József

Az ősi templom márványormait
A búcsúzú nap rózsaszínbe vonja,
Hull, hull a fény a patinás toronyra
S csillog-ragyog az aranymozaik.

A lagunán, melyet gyöngysor gyanánt
Övez a néma paloták sora,
A sugaras alkonyak mosolya
Ezer futó csillámon villan át...

Itt messze északon, ködben, sötétben
Imbolyg előttem halványan e kép,
Amelyet egykor álmélkodva néztem.

Ó bűvös emlék, mesebeli alkony!
A költészetnek minden kútfejét
Gyönyörtől ittasan csobogni hallom.

MAGÁNYOS SÉTÁN

Csendes alkonyatok ábrándos homályán
Elhagyott határok ösvényeit járván,
Feltáru előttem, bűvös dalra kelve,
A mindenség titkos, mélységes értelme.

A felhők, az égbolt, a folyó, az erdő,
Mind, mind merő dallam: ujjongó, kesergő
Földi ajkon soha meg nem csendült ének:
Ismeretlen vágyak és teljesülések.

Ha most megérhetném: a lét üdvössége
Az örökös vágy-e? a teljesülés-e?...
Titkos hangok árja egyre hull rám, hull rám, —
Ó, ha amit sejtek eldalolni tudnám!

ÉLETRAJZ

BAL BLANC

A téli nap bágyadt színében
Sugaras fehérségben állnak
A zúzmarás fák, bokrok, ágak
S dér villan az úton fehérén.

Fehér fenyők, fehér platánok,
Száz jégvirágos csipkefátyol,
Opálos csillogású távol —
S én elbűvölten meg-megállok.

A fehérségnek orgiája

Halkan cseng nyugtalan szívemben
Egy rejtelmes melódia —
E dallam bánt, emészt szünetlen,
Ennek vagyok a mártira.

Ezt hallgatom, akár rózsákon,
Akár göröngyön visz utam,
Ezt hallgatom mikor az álom
Fölöttem halkan elsuhan.

Vígságom a vidámság árnya,
Nem igaz bú a bánatom:
Az indulat csapongó szárnya
Úgy megtörik e dallamon.

Az évek tűnnek — ah, mi gyorsan! —
Maholnap dérlepett hajam
S nem éltem még, csak álmodoztam
Én balga, én boldogtalan!...

Egy dallam cseng-bong a szívemben,
Rejtelmes, kárhozatteli
Egy dallam bánt, epeszt szünetlen —
És nem tudom elzengeni!

OFIR*

Ofir, kincses Ofir, ősi, nyomavesztett,
Elzúgott időknél ködös távolából
Ragyogó emléked olykor fölvilágot
S fényes délibábként csodás képet renget.

Hajós népet látok partod felé szállni,
Bányáidnak mesés érceért hajózva,
Friss szelek fuvalmán dagad a vitorla:
Közel biztatnak már bérceid csodái.

Valamelyik ősöm a hajó orráról,
Vágyban s lázban égve partod felé bámul —
Salamon királynak hozand kincset onnan.

S a láz, mely átjárta bűvös földed láttán,
Fut rajtam is végig, késő unkáján,
Amikor sejtelemes emléked fellobban.

* [Ofir fekvéséről — a név görög eredete: a-pür = tűz nélkül kapott színarany — bizonyosat nem tudunk; egyesek szerint Indiában, mások szerint Afrika keleti partjain az ú. n. Szomáli-földön, ismét mások szerint — s talán a legvalószínűbben — Arábia déli partjain feküdt. (1Kir. 9, 28.) — A szerk.]

KÉK HEGYEK

Borult ez éjjel a határra
S a dérkristályos fák alatt,
Ezüstfényén a holdvilágnak
Fehérruhás tündérek jártak
Lengén kerengő táncokat.

Rudnay Gyula: Barnás táj

KOVÁCSOK

Míntha a pokol tornácába látnék:
Füst és korom, kovácstüzek, bakok,
Nagy, tagbaszakadt szurtos alakok,
Fellobbanó láng, bukdácsoló árnyék.

Egy tüziember hirtelen kirántja
A fehérizzó, szikrázó vasat
És négy kar izma feszül és dagad,
Amint súlyos pörölyvel csap le rája.

S míg a kovácstűz rőt, félelmes fényt vet,
Félistenekként formálják az ércet:
Röppen körülük szikrák glóriája.

Ó gyönyörű, ó fölséges tusa!
Zengő üllőn, csodás melódiára
Harsányan szól a munka hymnusa!

A SZENT TŰZ...

A szent tűz néha elfog engem is
S megkap az alkotásnak égi láza:
Értelmem rejtett küszöbe alatt
Viharzó érzelmek háborganak,
Napfényre vágyva és harmóniára.

De értelmem, ez a hideg nagyúr,

Fiam, te fiatal, te boldog,
Ha hívnak majd a messze ormok,
Tebenned gyúl ki új pompára
Vágyó szívem hűnyó, nagy álma.

Ó, kék hegyek! Ó, arany-álmam!
Én a feleúton megálltam.
Most hí egy hang, zengő, igéző,
Mennék megint, de késő... késő...

Fiam, másom, féltett reményem,
Ág húzzon bár és tüske tépjen,
Típorjon a vassarku élet —
Menj, meg ne alkudj... te eléred!

A TUDÓS

Míg Márton mester éjt-napot
A tudománynak áldozott,
Körötte ádáz testvérharc viharzott:
Labanc kurucot vert, kuruc labancot.

Egyszer — fejében tenger gondolat —
Zsivajgás kél az ablaka alatt.
Föleszmél. Ajtót nyitna már, midőn
Nyers hadfiak törnek rá vakmerőn.

És haragosan rátámad a hadnagy:
— Kuruc vagy?
— Nem!
— Úgy hát labanc vagy?!
— Az sem!
— Ha semmi sem vagy, légy hát semmi!
Suhan a kard — és megszűnt lenni.

ELMULT SZERELMEK...

Elmult szerelmek, régi vágyak!...
Szívem már sokszor szeretett,
Még mielőtt ismerhetett.

Ó ne kívánd, hogy rég elbágyadt
Emlékeimet felidézzem:
Már nincsen róluk mit beszélnem.

Ha hozzád tartó utamon
Még áll is egy-egy régi oszlop:
Magas bálványuk porba omlott.

Az egykor meghitt arcokon
Már elmosódtak a vonások —
Nem ismerem többé reájok.

Magára eszmél hirtelen haragban:
Mit tétováz a halk rím ajkadon,
Minek vergődni múlandó dalon —
Ne fakadjon dal, ha nem halhatatlan.

A verseket **Kún József** két megjelent kötetéből válogattuk: a **Kék hegyek. Versek** (Bp., 1909) c. kiadványból az első hetet; valamint a **Kún József hagyatéka. Versek** (Bp., 1914) c. gyűjteményből az utolsó hármát.

Minden költői szöveget betűhíven adunk, megőrizve a kötetek mégoly vitatható helyesírási megoldásait is.

De a te szivedben talán,
Bár számot sem tudsz adni róla,
Még illatos egy régi rózsa.

S olykor egy névnek hallatán,
Boldog emlékek raja éled
S arcodba kergeti a véred...

Ökölbe szorul két kezem,
Ezer pokol gyötrelmit érzem —
Kacagj ki szívem, feleségem!

Ó sohse szünő gyötrelmem,
Hogy nem én voltam aki benned
Elsőnek fakasztott szerelmet!

Az alanti szerző nevére kattintva az előző számokban közölt gazdag válogatás olvasható.

Költő Nagy Imre, Balázs Béla, Oláh Gábor, Kaffka Margit, Rozványi Vilmos, Keszthelyi Zoltán, Nadányi Zoltán, Bárd Miklós, Hollós Korvin Lajos, Fodor József, Gellért Oszkár, Marconnay Tibor, Simon István, Rab Zsuzsa, Jókai Mór, Vihar Béla, Lányi Sarolta, Lévai József, Kis Ferenc, Komjáthy Aladár

klasszikusaink

Szerkesztő: Kaskötő István

Móra Ferenc

1879-1934

Hogy tanultam meg írni?

A napsütéses hosszú ősre kegyetlen tél következett abban az esztendőben. A nagy hófúvások betemették a házunkat, nem lehetett mozdulni se ki, se be. A vasárnapok csak olyanok voltak, mint a hétköznapok, lelkes állat nem vetődött felénk soha, s nekem nem volt egyéb mulatságom, mint hallgatni a szelek üvöltözését. A szelek nagyon oda voltak szokva a padlásunkra s én már a szavukról megismertem, melyik az északi, melyik a déli, melyik fúj Dunáról, melyik Tiszáról. Álmatlan éjszakákon sokat elhallgattam, mikor összevesztek a széltestvérek a nádtetőn, és harsogva-zúgva kergették egymást ki s be a szelelőlyukakon.

Egyszer el is határoztam, hogy elbújok a kémény mellett, és meglessem a szélfiúkat. Különösen a napkeleti széllal szerettem volna összebarátkozni, mert arról Messzi Gyurka

A gyevi törvény

Gyevit ne tessék keresni a térképen, mert a térképen csak Algyő található, egy macskaugrásnyira Szegedhez. De hát a makfa mondhat, amit akar, a gyevi magyar mégiscsak jobban tudja a faluja nevét, mint a mappa. A gyevi magyar itt árulja a sülttököt a kultúrpalota tövében, a két kúszent lábánál, akiknek nagy örömük telhet ebben a déligyümölcsben, lévén az egyik Homérosz, a másik Arisztotelész. Kérdezem tőle, hova való, ezt feleli rá:

- Leginkább csak Gyevibe.

A régi világban szokásban volt a nagyészű magyaroknál a Márton gyereket Mártának kereszteltetni, hogy a császárlánynak gondolja, és ne öltöztesse angyalbőrbe. Valami ilyen huncutság lehetett abban is, hogy Algyő Gyevinek nevezte el magát. Gondolta, hogy így majd nem találják meg a mindenféle dézsmaszedők.

barátom, az öreg csősz azt mesélte, hogy az a legkedvesebb fia a hajnalnak, piros köpönyegje van és aranykoronája. Persze az ember nem láthatja színről színre a szelet, csak a leheletét érzi, de ha egy árvalányhajszálat úgy tud az útjába tenni, hogy el ne libbenjen, abban megbotlik, és megmutatja az emberi alakját.

András megcsalódik

A Tisza még aludt, olyan mélyen, hogy arra se ébredt fel, mikor jeget vágta a hátából. A gátör is aludt, mert mi a ménkút csinált volna mást, mikor a gát úgy elbújt a hófúvásban, mintha szégyellte volna magát, hogy ő olyan poszt, akinek nincs mit őriznie. A mérnök urak is alhattak, ha úgy tartotta kedvük, bent a messzi városban, és semmi okuk se volt azt álmodni, hogy félreverik a harangot.

A réti ember azonban ébren volt, és már Mátyás-napkor tudta, hogy az idén baj lesz a vízzel. Az Isten tudja, ki mondta meg neki. Vízrajzi jelentésekkel ő nem él, a rádió ide különben se szolgál ki, s újság tíz esztendeje járt utoljára a kezében, mikor kaszakövet vett a tavaszi vásárban, s azt az illető jó ember abba csomagolta be. Hanem az égen és földön voltak mindenféle jelenségek, amikből érteni kell ésszel élő embernek. A réti ember különös madarakat látott a szalmakazal tetején, amelyek nem járatosak ebben a tartományban. Búvármadarakat formáztak, de olyan fülük volt, mint a vöcsöknek, és úgy sírtak, mint a szélkiáltók. Annak is kellett valamit jelenteni, hogy a hold egész télen udvarral járt minden teléskor, és úgy mutatta Szent Dávidot és Cicellét, mintha firhang mögé húzódtak volna. Hát az mitől lehetett, hogy mikor a fekete eperfát kivágta kútágasnak, a fagyűrűk helyén olyan morzsalékot talált benne, mint az elrothadt szíj?

- No, Virgonc - mondta a kutyájának -, ezt bontsd ki, ha jó fogad van!

ÉLETRAJZ

KERTEM ALJÁN

Kertem alján
Lombot ontva
Vén akácfa vetkezik,
Ablakomba
Búcsút mondvá
Nyújtogatja ágkezeit.
Ha szökellő
Őszi szellő
Simogatja sudarát,
Gallya rebben,
Halk zöreijben
Sírja vissza szép nyarát.
Puszta ágad,
Bármi bágyadt,
Bármi búsan bólogat:
Vén akácom,
E világon,
Nincsen nálad boldogabb!
Viharával,
Nyomorával,

No, de ez a tudósok dolga, én csak annyit mondhatok, hogy Gyevi már akkor is Gyevi volt, mikor utoljára járt benne király. Az pedig igen régen volt, mert az utolsó király, aki benne járt, Mátyás király volt. („Az pedig még Kossuth atyánknál is régebben volt, hallja” - így mondja az én gyevi emberem, akinek valahogy olyan, mintha a negyvennyolctól ezer esztendő választana már el bennünket. Különben vagyun zzel így többen is.)

Küsmödi felkarolja a hazát

Csakugyan sose tudhatja az ember, mikor lefekszik, mire virrad. Én például a világon mindenre gondoltam az este, csak arra nem, hogy ma reggel levelet írjak a török császárnak. Egy kicsit gondban vagyok ugyan, van-e még török császár az innetső világon, de most már mindegy, ha vállaltam, csak elküldöm neki a levelet. Az se lesz nagy baj, ha Kemál pasához juttatja a török posta, nem vagyok én rossz szívvvel ahhoz se.

Azazhogy nem is énrólam van itt szó, mert én itt most csak íródeák vagyok. Öreg barátomban, nagyeszű Küsmödiiben rejlik az elégtétel, ahogy a kint való népek olyankor mondják, mikor meg akarják mutatni a városi népnek, hogy őket se a gólya költötte.

Nagyeszű Küsmödivel innen-onnan húsz esztendeje tartjuk a barátságot. Akkor ásattam először az ötömösi Nagypartban, szedegetvén ki belőle rövidfejű kőbaltásokat és bronzcsákányos hosszúfejűeket, továbbá olyan csonttetemeket, amelyeknek semmilyen fejük se volt, ellenben a markukban Ferenc József ő felsége legkorábbi rézkrajcárját szorongatták. Ebből látni, hogy Ötömösön az ántivilágban is olyan nagy volt a népek keveredése, mint most, csak persze ész dolgában egyiket se lehetett Küsmödihez fogni. Mert akármiről szólt a terefere, ő mindig ki tudta vágni a rezet, és ott se apadt el elüle a víz, ahol énbennem megállt az üdő.

SÉTÁLNI MEGY PANKA

Sétálni megy Panka a búzamezőbe,
Pillangós papucsba, hófehér kötőbe.
Dalolgatva ballag, egyes-egymagába,
Virágtestvérekéi, vigyázzatok rája!
Simulj puha pázsit lába alá lágyan,
Fütyülj neki szépet, te rigó a nádiban!
Légy a legyezője, te lapu levele!
Fecskefarkú pille, röpjülj versenyt vele!
Búzavirág-szeme mosolyog reátok:
Nevessetek vissza rá, búzavirágok!
Kakukkfű, az útját jó szagoddal hintsd be,
Bújj a lába elül, szúrós király dinnye!
Ha a dűlőúton szegényke kifáradt,
Szagos fodormenta, te vess neki ágyat!
Födjétek be, zsályák, dús leveletekkel,
Szelíd széki füvek, csillagfejetekkel!
S őre a mezőnek, szép jegenyenyárfa,
Te vigyázz reája, csendes legyen álma!

Átaluszkod a telet -
Új virággal,
Lombos ággal
Kelteget a kikelet!

A PALOTAI VARGA

Egyszer, ahogy Mátyás király a Bakony erdeiben vadászgatott udvari népével, valami sebes lábú őzike elcsalogatta egész a palotai határba. Hanem ott aztán úgy nyoma veszett, mintha a föld nyelte volna el, pedig hat hajdú tizenkétfelé szaladt utána.

- Sose hajszojátok szegény párát - hívta őket vissza a király -, inkább keressetek valami szép gyepes helyet, hol a délebédet elkölthetjük.

No, a palotai erdőkben nem nagyon kellett keresni a gyepes helyet.

- Itt telepedjék meg, uram király - jelentette az egyik vadász -, mert itt zöld bársony az abrosz.

- Jobb helyet tudok én ennél - mondta a másik -, mert ott zöld selyemsátor is van a zöld bársonyabrosz felett: öreg bükkfák hűvös sátra.

- Térdig érő fűben, topolyafák alatt, nefejejcsringató csörgő patak szalad - hívogatta a királyt a harmadik.

- Mindnyájánál külön hely az, amit én találtam! - szaladt oda lihegve egy öreg csatlós. - Gyere, uram király, csodát látni: térdig érő havat nyáridőben.

IGAZMONDÓ CSŰR ISTÓK

Százesztendőös öreg könyvben olvastam ezt a történetet, amit most el akarok mondani. Apafi Mihály erdélyi fejedelemről szól, akiről azt mondja az írás, hogy nagyon jókedvű ember volt, mikor haragos nem volt. Akkor volt pedig őkegyelme haragos, ha az ország dolgát kellett intézni.

- Nehéz nekem a korona - szokta mondogatni -, nem hordhatom mindig a fejemen.

No de azért nem maradt gazdátlan a fejedelmi süveg. Ha Apafi Mihály nehezelte, bezzeg nem nehezelte a felesége, Bornemissza Anna. Nem volt az országnak olyan dolga, amibe a fejedelemasszony bele nem ártotta volna magát. Ő kezelte az ország pénzét, ő egyezkedett törökkel, némettel - ilyen csúnya világ volt akkor -, ő mondta meg, melyik követtől mit üzenjen az idegen királyoknak a fejedelem. De még az országgyűlésen is akárhányszor megmosta az erdélyi nemesurak fejét:

- Haszontalan dibdáb népek vagytok, ti erdélyi urak. Bor, vadászat az egész életetek. A cigány-hideg lel benneteket a komoly munkától.

A PÁPRÁDI RAB

Zsigmond magyar királyról föl van jegyezve a történelemben, hogy vándorlegénynek sokkal különb volt, mint királynak. Nemhiába idegen származású volt, sokkal jobban is szeretett külső országokban élni, mint itthon.

Egyszer úgy meg talált ülni a csehek közt, hogy álló esztendeig eszébe se jutott a tulajdon országa. Akkor is csak azért jutott eszébe, mert elfogyott az aprópénze. Szalajtotta is haza a kengyelfutóját, hogy szánják meg egyikét szekér arannyal, mert bizony csúfra marad idegen országban.

A magyaroknak már akkor fogytán volt a türelmük, úgy eresztették vissza a követet, ahogy jött. Azt mondták neki, ami aranyforintjuk volt, elgurult, újat meg nem lehet veretni, mert olyan rég nem látták a királyt, hogy már az ábrázatára sem emlékeznek.

HANNIBÁL FÖLTÁMASZTÁSA

Ahogy a magyar határon leszedtek bennünket a vonatról, a nyakába ugrottam az első finácnak és akkorát cuppantottam a képére jobbról-balról, hogy beletántorodott. Ugyan nem tudom, finác volt-e, éntőlem lehetett fegyőr, postás, tűzoltó, akármilyen fegyvernem, a színes posztón akkor se igen tudtam eligazodni, amikor magam is azt hordtam.

Dia kerekre nyitotta álmosan hunyorgó szemét:

- Testvéred talán? - kérdezte oroszul.

- Hogyne volna testvérem, hiszen magyar ember - feleltem neki én is oroszul. Mert akkor még kevés volt a magyar tudománya ahhoz, hogy a magunk nyelvén értethettem volna meg vele, micsoda fürgeteges öröm lehet az, amely egy magyar emberrel még a fináncot is megcsókolhatja.

[Vissza a tartalomjegyzékhez.](#)